

กรอบปฏิบัติการที่ ๘ โต้แย้ง (Arguing)

บันทึกนี้ตีความจากบทที่ ๗ หัวข้อ Repertoire 8: Arguing และส่วนหนึ่ง
ของ Appendix I

คำว่า การโต้แย้ง (arguing) ต่างจากความขัดแย้ง (conflict) ตรงที่การโต้แย้ง เป็นคำกลางๆ ไม่ขัดแย้งกัน และในที่นี้ การโต้แย้งในกระบวนการเรียนรู้ผ่าน สานเสวนา ช่วยให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้ที่ทั้งลึกและกว้างขวาง

ในสังคมไทย คนมักเข้าใจผิดคิดว่าการมีการโต้แย้งก็จะเกิดสภาพแบ่งฝัก แบ่งฝ่ายขัดแย้งเป็นศัตรูกัน ครูต้องมีทักษะในการจัดการสานเสวนาและนักเรียน ได้ฝึกใช้การโต้แย้งในเชิงบวก รู้สึกรรรมดาต่อการใช้ถ้อยคำเชิงโต้แย้ง หรือ เมื่อเพื่อนนักเรียนโต้แย้งตน ให้นักเรียนเข้าใจว่าการโต้แย้งเป็นเครื่องช่วยการเรียนรู้ ที่ลึกและเชื่อมโยง รวมทั้งต้องฝึกนักเรียนให้รู้จักวิธีใช้ถ้อยคำโต้แย้งที่สุภาพ และ ให้เกียรติเพื่อนที่ถูกแย้ง มีวิธีโต้แย้งในลักษณะที่เพื่อนไม่เสียหน้า

การพูดเชิงโต้แย้งมีหลายขั้นตอน หนังสือเอ่ยถึงนักวิชาการหลายสำนักที่แบ่ง ขั้นตอนละเอียดมากน้อยแตกต่างกัน ดังตัวอย่าง

- (๑) **ขั้นเปิดฉาก** (opening stage) โดยยกคำถาม ปัญหา ข้ออ้าง หรือข้อเสนอมที่มีมาก่อน ขึ้นมาเสนอ (๒) **ขั้นโต้แย้ง** (argumentation stage) โดยมีการพูดโต้ตอบไปมา ยกเหตุผล ข้อมูลหลักฐาน ขึ้นมาสนับสนุน หรือแย้งวิธีการที่มีการเสนอเพื่อแก้ปัญหา หรือตอบคำถาม (๓) **ขั้นปิดฉาก** (closing stage) มีการชี้แจงนำหน้าความเห็นและข้อมูลหลักฐาน นำไปสู่ข้อสรุปหรือทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับแก้ปัญหาหรือตอบคำถามนั้น
- (๑) **ยื่นข้อเสนอ** (position) (๒) **ให้เหตุผล** (reasons) (๓) **ให้ข้อมูลหลักฐาน** (evidence) (๔) **พูดท้าทายข้อมูลหลักฐาน** (challenges to evidence) (๕) **พูดโต้คำท้าทาย** (responses to challenge)

หนังสือแนะนำ ๔ ขั้นตอนหลัก และ ๑๒ ขั้นตอนย่อย ของการสอนการพูดโต้แย้งดังนี้

- **เสนอและตรวจสอบหลายมุมมอง**
 ๑. กำหนดคำถาม ข้ออ้าง หรือปัญหา สำหรับนำมาโต้แย้งกัน : 'วันนี้คำถามของเราคือ...'
 ๒. รับผิดชอบร่วมกัน : 'จับคู่อภิปรายกันสามนาที'
 ๓. 'ต้องการเสนอบุคคลอื่นมาจัดการปัญหานี้ไหม'
 ๔. อภิปรายทางเลือกต่างๆ : 'ส่วนไหนที่เธอไม่เห็นด้วย' 'มีคำอธิบายนี้เพียงอย่างเดียวหรือ' 'มีใครสามารถยกตัวอย่างที่ต่างใหม่' 'ทางเลือก... เป็นอย่างไร'
- **ใช้ภาษาและโครงสร้างที่มีความชัดเจน**
 ๕. ช่วยให้เข้าใจความหมายชัดเจน : 'เธอหมายความว่าอย่างไรใช้ไหม' 'เธอพูดว่า... ใช่ไหม' 'ที่พูดตรงกับ...ไหม'
 ๖. เชื่อมโยงความคิด : 'ข้อเสนอนี้เชื่อมโยงกับที่สมคิดพูดอย่างไร' 'ดวงดาว เธอจะตอบดวงใจว่าอย่างไร' 'คำพูดนี้มีความหมายต่อคำถามตอนเริ่มอภิปรายอย่างไร'

๗. ระบุกระบวนการให้เหตุผล และ/หรือส่วนของการโต้แย้ง : 'ที่จันทราพูดเป็นเหตุผลสนับสนุนหรือโต้แย้ง...' 'สนอง เธอกำลังตั้งคำถามต่อสมมติฐานของเสนอใช้ใหม่' 'ที่พูดมานี้เป็นประเด็นที่ต่างออกไป หรือจริงๆ แล้วเป็นวิธีพูดเรื่อง ก อีกวิธีหนึ่ง' 'เราควรเขียนข้อเสนอของนิยามไว้ที่คอลัมน์นี้ หรืออีกคอลัมน์หนึ่ง'
๘. ทบทวนเส้นทางของการตั้งคำถาม : 'เรามาทบทวนกันว่าเราไปถึงไหนแล้ว' 'เราช่วยกันเขียนรายการของเหตุผลทั้งหมดที่รวบรวมได้' 'ถึงตอนนี้เหตุผลไหนที่น่าเชื่อถือที่สุด' 'ส่วนไหนที่ตัดออกได้'

• **ใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐานที่ถูกต้องแม่นยำ**

๙. ประเมินข้อเท็จจริง : 'เรารู้เรื่องนี้ได้อย่างไร' 'ได้ข้อมูลนี้มาจากไหน' 'แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือใหม่' 'เรื่องนี้เป็นจริงในทุกกรณีหรือไม่' 'ข้อมูลหลักฐานที่น่าเชื่อถือเพียงพอที่เราจะใช้ตัดสินใจหรือไม่'
๑๐. ประเมินคุณค่า : 'ใครเป็นคนพูด' 'ที่เขาพูดน่าเชื่อถือใหม่' 'สองเรื่องนี้เป็นจริงในเวลาเดียวกันได้ไหม' 'เรื่องนี้สำคัญเท่ากับเรื่องก่อนใหม่' 'นี่เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อคิดเห็น'

• **เชื่อมโยงข้อเสนหรือจุดยืนกับข้อมูลหลักฐานอย่างสมเหตุสมผล**

๑๑. พูดบอกเหตุผล : 'เหตุผลที่เธอว่าอย่างนั้นคืออะไร' 'อธิบายได้ใหม่ว่าทำไมเธอจึงไม่เห็นด้วย' 'ข้อมูลหลักฐานที่ทำให้เธอว่าอย่างนั้นคืออะไร'
๑๒. ประเมินข้อสรุป : 'ข้อสรุปนี้ตรงกับที่อเนกพูดใช่ไหม' 'เราสรุปเร็วไปไหม' 'เธอมีสมมติฐานว่า...ใช่ไหม' 'เหตุผลที่ให้เพียงพอที่จะให้เรายอมรับข้อสรุปของเธอไหม' 'ข้อสรุปหลักการนี้ใช้ได้ไหม'

จะเห็นว่าคำพูดของครูเป็นคำถามทั้งหมด เท่ากับเป็นการ “ถามและท้าทาย” ไปในตัว ซึ่งจะชักจูงให้นักเรียน “ยืนยัน” “โต้แย้ง” “ยอมรับ” หรือ “ยอมถอน” ทั้งหมดนั้นนำไปสู่การดำเนินกระบวนการในลักษณะของการโต้แย้ง เป็นการฝึกให้นักเรียนคุ้นเคยกับการสนทนาแบบโต้แย้ง

